

Tillsynsplan för alkohol, tobaksfria nikotinprodukter samt tobak och liknande produkter

Tillsynsplan	Datum för beslut: 2024-11-19
Kommunstyrelseförvaltningen	Reviderad:
Beslutsinstans: Kommunstyrelsen	Giltig: 2025-01-01 tv, revideras senast 2027-12-31

vännäs

Kommunstyrelseförvaltningen

Innehållsförteckning

1.	Allmänt	3
1.1	<i>Bakgrund</i>	3
1.2	<i>Syfte</i>	3
1.3	<i>Avgränsning</i>	3
2.	Tillsyn i enlighet med alkohollagen	4
2.1	<i>Tillsyn av serveringstillstånd</i>	4
2.2	<i>Tillsyn av servering och försäljning av folköl.....</i>	5
3.	Tillsyn i enlighet med lagen om tobak och liknande produkter och lagen om tobaksfria nikotinprodukter	6
3.1	<i>Tillsyn av tobaksförsäljning</i>	7
3.2	<i>Tillsyn av försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare</i>	8
3.3	<i>Tillsyn av försäljning av tobaksfria nikotinprodukter</i>	9
4.	Taxa	10
5.	Rapportering	11
6.	Revidering	11

upplevelsenära.

1. Allmänt

1.1 BAKGRUND

Alkohollagen (2010:1622) är en skyddslagstiftning som syftar till att begränsa alkoholens skadeverkningar i samhället. Lagen om tobak och liknande produkter (2018:2088), även kallad LTLP, samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter (2022:1257), även kallad LTN, är även de skyddslagstiftningar som syftar till att minska skadeverkningarna av tobaks- och nikotinbruk och förhindra att unga debuterar tidigt som brukare. Ett välfungerande tillsynsarbete bidrar till att uppnå ovanstående mål.

Kommunstyrelsen är ansvarig nämnd för handläggning och tillsyn av serveringstillstånd, försäljning av folköl, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare samt tobaksfria nikotinprodukter. Det innebär att:

- Handlägga ansökningar om serveringstillstånd och utöva tillsyn över serveringsställen
- Ta emot anmälningar om försäljning av folköl och utöva tillsyn över servering och försäljning av folköl
- Handlägga ansökningar om tobakstillstånd för detalj- och partihandel och utöva tillsyn över tobaksförsäljning
- Ta emot anmälningar om försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare samt utöva tillsyn över försäljningen
- Ta emot anmälningar om försäljning av tobaksfria nikotinprodukter samt utöva tillsyn över försäljningen.

Ledningskansliet handlägger åtgärdsärenden inom samtliga ovanstående områden vid uppmärksammade brister i enlighet med alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter.

1.2 SYFTE

Tillsynsplanen är en beskrivning av hur de krav som ställs på tillsyn inom alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter ska genomföras. Den ska strukturera upp och underlätta tillsynsarbetet. Syftet med tillsynsarbetet är att minimera missförhållanden, förhindra att nya uppstår och få till stånd ett gott samarbete mellan kommun och näringsidkare.

Vännäs kommuns tillsynsplan antas av kommunstyrelsen varje mandatperiod och ska efter beslut inlämnas till Länsstyrelsen.

1.3 AVGRÄNSNING

Denna tillsynsplan kommer enbart att ta upp de områden som kommunstyrelsen ansvarar för. Det vill säga tillsyn över serveringstillstånd, försäljning av tobak, folkölsförsäljning, försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, samt tobaksfria nikotinprodukter. Planen omfattar inte den tillsyn som rör rökfria miljöer som utförs av plan- och miljönämnden.

2. Tillsyn i enlighet med alkohollagen

Kommunen och Polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat. De har även tillsyn över detaljhandel med folköl. (Alkohollagen (2010:1622) 9 kap 2 §)

2.1 TILLSYN AV SERVERINGSTILLSTÅND

Serveringstillstånd behövs om alkoholhaltiga drycker, starkare än 3,5 procent, ska serveras mot betalning för förtäring på ett serveringsställe. Tillsynen över serveringstillstånden sker genom förebyggande, inre och yttre tillsyn.

2.1.1 Förebyggande tillsyn

Den förebyggande tillsynen sker genom information och rådgivning till de som ansöker om serveringstillstånd, och till de som redan har ett serveringstillstånd i Vännäs kommun. Information om serveringstillstånd finns dessutom på kommunens hemsida. Syftet med den förebyggande tillsynen är att göra sökanden/tillståndshavaren uppmärksam på de krav som alkohollagen kräver för ansvarsfull alkoholserving så att brister i verksamheten inte uppstår.

2.1.2 Inre tillsyn

Den inre tillsynen syftar till att undersöka om den som har serveringstillstånd fortfarande uppfyller alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet. Det är både bolaget som har tillståndet, som de personer i verksamheten som räknas som personer med betydande inflytande (till exempel styrelseledamot, VD, huvudansvarig) som granskas. Detta görs genom kontroll av uppgifter hos till exempel Skatteverket, Bolagsverket, Kronofogden, Räddningstjänsten och Polismyndigheten. Vid inre tillsyn kontrolleras:

- Tillståndshavarens personliga förhållanden
- Tillståndshavarens ekonomiska skötsamhet
- Serveringsställets brandsäkerhet
- Den årliga restaurangrapporten

2.1.3 Yttre tillsyn

Den yttre tillsynen genomförs genom ett tillsynsbesök på serveringsstället för att kontrollera att restaurangens alkoholserving sker i enlighet med det utfärdade tillståndet och att verksamheten följer gällande lagstiftning. Vid tillsynsbesök kontrolleras:

- Hur verksamheten bedrivs gällande ordning och nykterhet
- Att servering inte sker till underåriga och/eller märkbart påverkade personer
- Huruvida utbudet av lagad eller på annat sätt tillredd mat är tillräckligt
- Att serveringsansvarig personal finns på plats

Tillsynen bör utföras av minst två personer, främst på grund av säkerhetsskäl. Tillsynsbesök kan utföras öppet eller anonymt, men de som utför tillsynen ska presentera sig för tillståndshavaren eller serveringsansvarig någon gång under tillsynsbesöket.

Den yttre tillsynen kan samordnas med annan myndighet.

2.1.4 Efter avslutad tillsyn

Ett tillsynsärende av serveringstillstånd kan avslutas utan åtgärd, genom att meddela en erinran eller varning, eller genom att återkalla serveringstillståndet om bristerna är upprepade eller omfattande. Tillståndet kan också återkallas om det framkommer att tillståndet inte längre nyttjas.

Ett tillsynsprotokoll upprättas för varje tillsynsbesök. Tillståndshavaren ska tilldelas en kopia av protokollet med tillhörande beslut. Vid beslut om åtgärd ska beslutet även skickas till Länsstyrelsen och Polismyndigheten.

2.1.5 Målsättning

Vännäs kommun har som mål att:

- Löpande bedriva förebyggande tillsyn för att förhindra sociala skadeverkningar.
- Varje serveringsställe ska få tillsyn vart annat år, om inte verksamheten är av mindre art, till exempel servering till i huvudsak övernattande gäster i begränsad omfattning, provsmakning av egna produkter i begränsad omfattning eller servering till förbokade grupper i begränsad omfattning. Dessa får tillsyn vid behov. Tillsynen kan vara såväl yttre som inre.
- Om brister konstaterats vid tidigare tillsyn, eller om det framkommit information som gör att det finns anledning att anta att brister föreligger, ska ytterligare eller mer frekvent tillsyn utföras. Frekvensen avgörs baserat på den framkomna informationen.
- Anledningar till mer frekvent tillsyn kan exempelvis:
 - Polisrapporter från polisens tillsyn
 - Klagomål eller tips från allmänheten
 - Extra tillsyn efter tidigare upptäckta brister
 - Som en del i brottsförebyggande arbete.

2.2 TILLSYN AV SERVERING OCH FÖRSÄLJNING AV FOLKÖL

Den som bedriver detaljhandel med eller servering av folköl är skyldig att anmäla detta till kommunen. Tillsyn över försäljning av folköl bedrivs i huvudsak genom förebyggande och yttre tillsyn. Den som har stadigvarande serveringstillstånd för alkoholdrycker över 3,5 volymprocent har rätt att servera folköl utan anmälan. Tillsyn för denna verksamhet ingår i tillsyn av serveringstillstånd.

2.2.1 Förebyggande tillsyn

Den förebyggande tillsynen bedrivs främst genom information och rådgivning till de som inkommer med anmälan om försäljning av folköl. Vid behov skickas information ut löpande till de som redan anmält försäljning av folköl. Information om folkölsförsäljning finns på kommunens hemsida.

2.2.2 Yttre tillsyn

Yttre tillsyn innebär ett besök på försäljningsstället för att kontrollera att försäljningen uppfyller gällande lagstiftning. Vid det yttre tillsynsbesöket av folkölsförsäljning kontrolleras:

- Funktionen av egenkontrollprogrammet
- Rutiner för ålderskontroll
- Rutiner om kunden är påverkad vid köp
- Rutiner vid misstänkt langning
- Åldersdekaler
- Marknadsföring
- Dagligvarusortimentet
- Registrering av livsmedelslokal

Tillsynen bör utföras av minst två personer, främst på grund av säkerhetsskäl. Den yttre tillsynen kan samordnas med annan myndighet.

2.2.3 Efter avslutad tillsyn

Ett tillsynsärende kan avslutas utan åtgärd, genom att meddela en varning, eller genom att meddela försäljningsförbud.

Ett tillsynsprotokoll upprättas för varje tillsynsbesök. Ägaren av verksamheten ska tilldelas en kopia av protokollet med tillhörande beslut. Vid beslut om åtgärd ska beslutet även skickas till Länsstyrelsen och Polismyndigheten.

2.2.4 Målsättning

Vännäs kommun har som mål att:

- Löpande bedriva förebyggande tillsyn för att förhindra sociala skadeverkningar.
- Vart annat år genomföra yttre tillsyn av samtliga verksamheter som anmält att de bedriver försäljning av folköl inom Vännäs kommun.
- Om brister konstaterats vid tidigare tillsyn, alternativt om det framkommit information som gör att det finns anledning att anta att brister föreligger, ska ytterligare eller mer frekvent tillsyn utföras. Frekvensen avgörs baserat på den framkomna informationen.
- Anledningar till mer frekvent tillsyn kan exempelvis men inte uteslutande vara:
 - Polisrapporter från polisens tillsyn
 - Klagomål eller tips från allmänheten
 - Extra tillsyn efter tidigare upptäckta brister
 - Som en del i brottsförebyggande arbete.

3. Tillsyn i enlighet med lagen om tobak och liknande produkter och lagen om tobaksfria nikotinprodukter

Kommunen och Polismyndigheten har enligt 7 kap 3–4 §§ i LTLP, samt 24–25 §§ i LTN, tillsynsansvar över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för försäljning av produkterna.

3.1 TILLSYN AV TOBAKSFÖRSÄLJNING

I tobakslagen finns regler om tillståndsplikt för försäljning av tobaksvaror. Tillsynen över tillstånden för tobaksförsäljning sker genom förebyggande, inre och yttre tillsyn.

3.1.1 Förebyggande tillsyn

Den förebyggande tillsynen sker genom information och rådgivning till de som ansöker om, eller innehar ett, tillstånd för tobaksförsäljning i Vännäs kommun. Information om tobaksförsäljning finns på kommunens hemsida. Syftet med den förebyggande tillsynen är att göra sökanden/tillståndshavaren uppmärksam på de krav som lagen om tobak och liknande produkter ställer så att brister i verksamheten som kan ge sociala skadeverkningar inte uppstår.

3.1.2 Inre tillsyn

Den inre tillsynen har som syfte att kontrollera tillståndsinnehavarens lämplighet att fortsatt inneha ett tillstånd för tobaksförsäljning. Detta görs genom kontroll av uppgifter hos i första hand Skatteverket, Kronofogden och Polismyndigheten. Vid inre tillsyn kontrolleras:

- Tillståndshavarens personliga förhållanden
- Tillståndshavarens ekonomiska skötsamhet
- Vid behov kontrolleras, utöver tillståndshavaren, även andra personer som har betydande inflytande över verksamheten

3.1.3 Yttre tillsyn

Den yttre tillsynen sker genom ett tillsynsbesök på försäljningsstället för att kontrollera att försäljningen sker i enlighet med det utfärdade tillståndet och att verksamheten uppfyller gällande lagstiftning. Vid tillsynsbesök kontrolleras:

- Funktionen av egenkontrollprogrammet
- Rutiner för ålderskontroll
- Rutiner vid misstänkt langning
- Åldersdekalering
- Marknadsföring
- Antal cigaretter, portioner eller gram per förpackning
- Hälsovarningar
- Tobaksförpackningarnas märkning

Tillsynen bör utföras av minst två personer, främst på grund av säkerhetsskäl. Den yttre tillsynen kan samordnas med annan myndighet.

3.1.4 Efter avslutad tillsyn

Ett tillsynsärende kan avslutas utan åtgärd, genom att meddela en varning, eller genom att återkalla tillståndet för försäljning av tobak. Tillståndet kan också återkallas om det framkommit att tillståndet inte längre nyttjas.

Ett tillsynsprotokoll upprättas för varje tillsynsbesök. Tillståndshavaren ska tilldelas en kopia av tillsynsprotokollet med tillhörande beslut. Vid beslut om åtgärd ska beslutet även skickas till Länsstyrelsen och Polismyndigheten.

3.1.5 Målsättning

Vännäs kommun har som mål att:

- Löpande bedriva förebyggande tillsyn för att förhindra sociala skadeverkningar.
- Vartannat år genomföra inre och yttre tillsyn av samtliga verksamheter som har tillstånd att bedriva försäljning av tobak och tobaksliknande produkter inom Vännäs kommun.
- Om brister konstaterats vid tidigare tillsyn, alternativt om det framkommit information som gör att det finns anledning att anta att brister föreligger, ska ytterligare eller mer frekvent tillsyn utföras. Frekvensen avgörs baserat på den framkomna informationen.
- Anledningar till mer frekvent tillsyn kan exempelvis men inte uteslutande vara:
 - Polisrapporter från polisens tillsyn
 - Klagomål eller tips från allmänheten
 - Extra tillsyn efter tidigare upptäckta brister
 - Som en del i brottsförebyggande arbete.

3.2 TILLSYN AV FÖRSÄLJNING AV ELEKTRONISKA CIGARETTER OCH PÅFYLLNINGSBEHÅLLARE

Den som bedriver detaljhandel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare är skyldig att anmäla detta till kommunen. Tillsyn över försäljning av elektroniska cigaretter och elektroniska behållare bedrivs i huvudsak genom förebyggande och yttre tillsyn.

3.2.1 Förebyggande tillsyn

Den förebyggande tillsynen sker främst genom information och rådgivning till de som inkommer med en anmälan om försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare. Vid behov skickas information ut löpande till de som redan anmält försäljning. Information om försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare finns på kommunens hemsida.

3.2.2 Yttre tillsyn

Yttre tillsyn innebär ett besök på försäljningsstället och en kontroll av att försäljningen sker i enlighet med gällande lagstiftning. Vid tillsynsbesök kontrolleras:

- Funktionen av egenkontrollprogrammet
- Rutiner för ålderskontroll
- Rutiner vid misstänkt langning
- Åldersdekaler
- Marknadsföring

- Hälsovarningar
- Kravet på innehållsförteckning och informationsblad i förpackning

Tillsynen bör utföras av minst två personer, främst på grund av säkerhetsskäl. Den yttre tillsynen kan samordnas med annan myndighet.

3.2.3 Efter avslutad tillsyn

Ett tillsynsärende kan avslutas utan åtgärd, genom att utdela en varning, eller genom att meddela försäljningsförbud.

Ett tillsynsprotokoll upprättas för varje tillsynsbesök. Ägaren av verksamheten ska tilldelas en kopia av protokollet med tillhörande beslut. Vid beslut om åtgärd ska beslutet även skickas till Länsstyrelsen och Polismyndigheten.

3.2.4 Målsättningar

Vännäs kommun har som mål att:

- Löpande bedriva förebyggande tillsyn för att förhindra sociala skadeverkningar.
- Vartannat år genomföra yttre tillsyn av samtliga verksamheter som anmält försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare inom Vännäs kommun.
- Om brister konstaterats vid tidigare tillsyn, alternativt om det framkommit information som gör att det finns anledning att anta att brister föreligger, ska ytterligare eller mer frekvent tillsyn utföras. Frekvensen avgörs baserat på den framkomna informationen.
- Anledningar till mer frekvent tillsyn kan exempelvis men inte uteslutande vara:
 - Polisrapporter från polisens tillsyn
 - Klagomål eller tips från allmänheten
 - Extra tillsyn efter tidigare upptäckta brister
 - Som en del i brottsförebyggande arbete.

3.3 TILLSYN AV FÖRSÄLJNING AV TOBAKSFRIA NIKOTINPRODUKTER

För att få bedriva detaljhandel med tobaksfria nikotinprodukter måste näringsidkaren först anmäla detta till kommunen. Tillsyn av försäljning av tobaksfria nikotinprodukter sker i huvudsak genom förebyggande och yttre tillsyn.

3.3.1 Förebyggande tillsyn

Den förebyggande tillsynen sker främst genom information och rådgivning till de som anmäler försäljning av tobaksfria nikotinprodukter i Vännäs kommun. Information om försäljning av tobaksfria nikotinprodukter finns på kommunens hemsida. Syftet med den förebyggande tillsynen är att göra sökanden/tillståndshavaren uppmärksam på de krav som lagen om tobaksfria nikotinprodukter ställer så att brister i verksamheten som kan ge sociala skadeverkningar inte uppstår.

3.3.2 Yttre tillsyn

En yttre tillsyn innebär ett besök på försäljningsstället och en kontroll av att försäljning sker i enlighet med gällande lagstiftning. Vid tillsynsbesök kontrolleras:

- Funktionen av egenkontrollprogrammet
- Rutiner för ålderskontroll
- Rutiner vid misstänkt langning
- Åldersdekaler
- Marknadsföring
- Hälsovarningar
- Kravet på innehållsdeklaration

Tillsynen bör utföras av minst två personer, främst på grund av säkerhetsskäl. Den yttre tillsynen kan samordnas med annan myndighet.

3.3.3 Efter avslutad tillsyn

Ett tillsynsärende kan avslutas utan åtgärd, genom att utdela en varning, eller genom att meddela försäljningsförbud.

Ett tillsynsprotokoll upprättas för varje tillsynsbesök. Ägaren av verksamheten ska tilldelas en kopia av protokollet med tillhörande beslut. Vid beslut om åtgärd ska beslutet även skickas till Länsstyrelsen och Polismyndigheten.

3.3.4 Målsättningar

Vännäs kommun har som mål att:

- Löpande bedriva förebyggande tillsyn för att förhindra sociala skadeverkningar.
- Vartannat år genomföra yttre tillsyn av samtliga verksamheter som anmält försäljning av tobaksfria nikotinprodukter inom Vännäs kommun.
- Om brister konstaterats vid tidigare tillsyn, alternativt om det framkommit information som gör att det finns anledning att anta att brister föreligger, ska ytterligare eller mer frekvent tillsyn utföras. Frekvensen avgörs baserat på den framkomna informationen.
- Anledningar till mer frekvent tillsyn kan exempelvis men inte uteslutande vara:
 - Polisrapporter från polisens tillsyn
 - Klagomål eller tips från allmänheten
 - Extra tillsyn efter tidigare upptäckta brister
 - Som en del i brottsförebyggande arbete.

4. Taxa

Kommunen tar ut avgift för tillsyn av den som innehar ett serveringstillstånd och av den som bedriver anmälningspliktig försäljning eller servering av folköl.

Kommunen tar även ut en avgift för tillsyn av den som bedriver tillståndspliktig försäljning av tobak, bedriver anmälningspliktig försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, samt den som bedriver anmälningspliktig försäljning av tobaksfria nikotinprodukter.

Kommunfullmäktige beslutar om Vännäs kommuns tillsynsavgifter. För aktuella tillsynsavgifter, se separat dokument.

5. Rapportering

Ledningskansliet ska de år tillsyn genomförts sammanställa tillsynerna samt eventuella åtgärder och redovisa det till kommunstyrelsen som ett meddelande.

6. Revidering

Tillsynsplanen gäller tillsvidare. Den ska revideras av kommunstyrelsen en gång varje mandatperiod. Ytterligare revidering kan tillkomma vid behov, exempelvis införande av ny lagstiftning eller organisatoriska förändringar.